

UJ KELEI

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Felhívás a tánóra

Bettizták a fekete sorokat s az egyik álmétködéssel a másikba esünk. Megdörzsöljük a szemünket és azt mondjuk magunkban, ez tévedés. Nem lehet igaz, hogy a Vointa hasábjain jelent volna meg. Ujra olvassuk a cikket, megnézzük a lap fejét, beleszippantunk a karunkba: nem, ez nem fantasztikus álom, de valószínűs valószínűség. A Vointa, igen a liberális (ne tessék a liberális-pártira gondolni, ennél liberálisabb) Vointa, a felvilágosult, nyitázellemű román lapjárunk írta ellenünk, zsidók ellen, ezt a megdöbbentő igazságot. A cikk címe: „Jom-ha-kipurim”, a tartalma pedig a legsötétebb vallási és faji túrlémetlenség szüleménye. Azt mondja a cikkíró, hogy „a hosszúság a legprecízebb barométer, amely az atmoszféra nyomását szemita vonatkozásban jelzi.” Majd azon siránkozik, hogy az üzletek nagyrésze, amely zsidókézből van, zárva tart ezen a napon akkor is, ha egyébként szombatnapokon nem is tart zárva. „Ha az ember Pesten képzeli el ezt a dolgot, — írja a keserű cikkíró — egészen természetesnek találja és napirendre tér felette. Nyílt utok, hogy Magyarország fővárosa egészen a zsidók kezében volt: és Kun Béla rémuralma ezt eléggé bebizonyította. De Kolozsváron? A magyar kultúra Kolozsváron, a magyar grófok és bárók rezidenciájában? Bizony a kereskedelmi és ipari élet itt is legnagyobb mértékben a zsidók kezében van, hatalmas gazdasági harcot kell majd folytatni, míg a zsidó elem az őt megillető arányokra redukálódik. Ha nem ezt tesszük, leromboljuk a balkezünkkel, amit a jobbkezünkkel felépítettünk.”

Ez a cikk első fele. Még mielőtt a második felére térnék, álljunk meg és nézzünk bele az eddigi elmondottak fekete begyőbe. A Vointa nem mondja ki nyíltan, de egy finom mellékmondatával magáévá teszi az immár dögróváson tengő-lengő magyar kurzus kedvence frázisát a zsidó destrukcióról, arról, hogy a zsidók tönkretesznek Magyarország gazdasági életét és ők voltak okai Kun Béla rémuralmának. Hogy miért gondolkodik így a Vointa, ezt már nemis virágnyelvvel, de egészen érthető beszéddel magyarázza: meg kell indítani a gazdasági harcot a zsidók ellen, hogy a kereskedelem terén megkapják a procentuális arányt. A legmerészebb ébredő legébrebb álmában se gondolta volna el, amit a Vointa imádkozó s amire még nem találja meg a kellő kifejezést. Mi, akik fürgébb agyvelővel gondolkodunk, imádkozunk neki, ha kell a szájába rájuk: gazdasági numerusz klauzusz. Az egyetemen a multkor már megjelentették a zsidó diákság előtt az oktatási numerusz klauzuszot, mint olyat, amely Pesten nagyszortien bevált, csak rajta, folytatás, kezdjük el a sajtóban a propagandát a zsidók gazdasági számarányait illetőleg. Hiszen meg tudjuk érteni a cikkíró, aki más ideálok hiányában Pest felé tekint, de egyáltalán nem értjük, miért csak most jut eszébe a kiváló gondolat? Miért ilyen későn, levelek hullása, kurzus távozása idején? Ma már mindenki tudja, hogy a kurzus megdöglött. A Vointa is tudja. Nyilván azt is tudja, hogy a kurzus a zsidóellenes politikába bukott bele, abba a politikába, amelyet most Románia felé hirtet románul író kartársunk. Azt kell hinnünk, hogy ellensége Romániának és hogy destruktív.

De kilátszik a lótab a cikk második részéből, amely nemkivéské fekete, mint az első rész. Itt a kitűnő cikkíró arra a következtetésre jut, hogy a zsidók, azok, akik a szent jom-ha-

kipurim napra lehúzzák üzleteik redőnyeit, minden valószínűség szerint ezerkilencszázötvennégy után szivarogtak be Kolozsvárra. „Már pedig — írja a Vointa — világos parancs van arra, hogy az ezerkilencszázötvennégy után betelepedett zsidóknak a legrövidebb idő alatt el kell hagyniuk a várost. Ez lenne a legbiztosabb módja a lakáskérdés megoldásának.” A továbbiak folyamán már nem is érdekel bennünket a cikk. Az már farizeus képmosás, hogy itt nem fogadták a zsidókat progrommal. Mi egyéb ez a cikk, mint felszólítás a zsidók tömeges kiűzésére, mi más, mint a legvalóságosabb gazdasági és lakástügyi pogrom s a hatóságok felhívása a tánóra. Nem mondaná meg tisztelt Vointa kartárs, kinek van szüksége bizonyos zsidók lakásaira? Nem mondaná meg, mikor fognak beköltözni Kolozsvárra azok, akik a tíz-husz éve itt lakó, becsületesen dolgozó kereskedő vagy ipart fűző zsidók lakásaira reflektálnak? Nem sugná-e meg nekünk, mely zsidó kereskedő vagy iparos került a fekete listára, hogy a lakásába újonnan megszervezendő hi-

vatalok embereit lakoltassák? Ez valóban a helyes, igazságos és észszerű módja a lakásügyek rendezésének. Mi persze nem kérünk belőle. Ha akarja tudni Vointa kartárs, nem csak a szent jom-ha-kipurim napjára követeljük a zsidó üzletek zárását, de a szent szombat napjára is, ebből pedig ötvenkettő van egy esztendőben. Követeljük pedig épen az állam konszolidációs rendje érdekében. Mert mi vagyunk olyan destruktívak, akik konstituálni akarunk és konszolidálni. Akár tetszik a Vointának, akár nem, mi ennek az országnak hasznos polgárai vagyunk, akiket minden szabadságjog megillet. Mi a politikát, a földet, sőt a tisztviselői ambíciókat is átengedtük az uralkodó osztálynak. Még a minket megillető százalékok arányában sem tülekedünk az érvényesülésért. Mindamellett kijelentjük, hogy ha a Vointa irigyeli a budapesti kurzustól az eredményeket, még elérheti ezeket az eredményeket, még elérheti a budapesti pénz kurzusát is, ami szintén egyik eredménye a Vointa-szerű cikkeknak.

A német kormányválság

A Wirth-kormány távozik — A szociáldemokraták Wirth kancellárért — Ellentét Anglia és Franciaország között — Briand közvetít Görögország és Angora között

Berlin, okt. 18. A német kormányválság, amelyet a felsősziléziai probléma vetett a felszínre, elérkezett legkritikusabb idejéhez. A döntés megtörtént, annak minden részlete ismeretes, Wirth kormánya tehát elvesztette a diplomáciai csatát, melyet Felsősziléziáért folytatott. A népszövetség tanácsának határozata a francia álláspont győzelmét hirdeti, Anglia nem tehet ellene semmit, Németország magáramaradt: Felsőszilézia felosztásába bele kell nyugodnia. De a Wirth-kormány, amely lojálisan eleget tett a szövetségesek minden követelésének és amely Németország és Franciaország között a szomszédállamok normális légkörét teremtette meg, ennél a feladatnál megbukott. Már befejezett tény, hogy

Wirth kancellárnak, aki pedig kitűnő diplomátának bizonyult, távoznia kell.

Csütörtökön közlik hivatalosan Németországgal a nagykövetek tanácsának döntését, csütörtökön a Wirth-kormány valószínűleg új kormánynak adja át a helyét. A birodalmi gyűlés főbizottsága szintén csütörtökön fog összejönni. Ez az ülés határozza majd Németország magatartásáról és elhatározásairól.

Politikai körökben lázasan készülődnek az új kormány összeállítására. Lehetséges, hogy nem cserélnek ki az egész kormányt, Wirth kancellár azonban mindenesetre megy és vele együtt megy több miniszter. Egyelőre Schmiedt gazdasági miniszter, Gadenauer belügyminiszter és Rosen külügyminiszter távozása biztos.

A többségi szociálisták a belső béke és nyugalom érdekében azt követelik, hogy Wirth kancellár maradjon a helyén.

Bombamerénylet Lisszabonban

Madrid, október 18. Lisszabonban a polgármester egy nagy bankettet rendezett, amelyen résztvettek az összes miniszterek. Mikor a bankett végén a miniszterek távozni készültek, a terembe több bombát hajítottak be, amelyek a miniszterek közül többet súlyosan megsebesítettek. Több forradalmárt letartóztattak, akik egy közeli kávéházban bujtak el.

Az Egyesült-Államok nem védik meg Németországot

Washington, okt. 19. (RTL.) A szenátus elvetette Wolsch és Damontane szenátorok indítványát, amely azt tartalmazza, hogy az Egyesült-Államok védjék meg Németországot nem provokált inváziók ellen. Ugyancsak elvetették azt az indítványt is, hogy Amerika nyújtson védelmet Németországnak, ha megtámadják.

Wirth kancellárban a német munkásság megbizik, benne biztosítja látja a köztársasági eszméket. A „Vorwaerts”, a többségi szociálisták lapja már bejelenté, ha Wirth kancellár távozik is, utódjának át kell vennie az ő politikai koncepcióját. A német kormány még mindig reméli, hogy Anglia valamilyen módon keresztül tudja vinni a felsősziléziai döntés módosítását. A nagykövetek tanácsának mára kitűzött ülése elmaradt, hír szerint azért, mert a francia és angol kormányok között ellentétek támadtak.

Anglia és Franciaország között tényleg súlyos ellentétek merültek fel újból. A felsősziléziai kérdés miatt támadt differenciák még csak elsimíthatók lennének, sokkal súlyosabb azonban az az ellentét, amely újabban a keleti kérdés miatt támadt. Briand francia miniszterelnök ismét keresztezte az angol terveket és míg Anglia belső ügyeivel volt elfoglalva,

megszerezte a kezdeményezést a keleti kérdésben.

Bár Görögország és Franciaország között rendkívül ellidegült a viszony, Franciaország ügyes sakkhuzással Görögország protektora lett és most Briand közvetíti a békét a megszorult Görögország és a győző Kemal között. Kemal pása megbízottai már Párisban vannak, ahová a napokban várják Gunaris görög miniszterelnököt. Az angol diplomácia csak most eszmélt rá Briand akciójának jelentőségére és csak most ledezi fel, hogy súlyos presztízs-sérelem érte. A francia közvetítés azonban nem csupán presztízs-kérdés, annál lényegesen több, mert könnyen megakadályozhatja Anglia konstantinápolyi és a közel keleti terveit.

Kérdések, amelyek feleletre várnak

Alábbi cikkel az Uj Kelet az ország-részi konferencia elintézendő problémáiról vitát indít be. Maga a cikk nem mindenben fedi álláspontunkat, de célunk, hogy a vita során már a konferencia előtt megnyilatkozhassék minden belső meggyőződésből fakadó cionista álláspont.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség vezetősége, november hónap elejére egybehívta a Szövetség legfelsőbb fórumát, a nagy Intéző Tanácsot. A nagy Intéző Tanács megbeszélésein, tudtommal, olyan nagytekinélyű zsidó politikai és közéleti vezető egyéniségek is részt fognak venni, akik eddig nem voltak tagjai a Nemzeti Szövetség vezetőségének. Ez pedig két dolgot bizonyít. Az egyik az, hogy az erdélyi zsidóság mai zilált, szervezetlen helyzetében, immár a zsidóság legsúlyosabb tekintélyei is belátták azt, hogy a mi szétszórt népünkél, a megszervezettség élet és halálkérdés. A másik az, hogy azok, akik tudatában vannak már ennek, a népmegszervezés munkáját egyedül a Zsidó Nemzeti Szövetség keretein belül látják lehetőségek. Mindebből pedig egy harmadik dolog is következik, — az, hogy a Nemzeti Szövetség, legalábbis mint eszme és végül ideál a zsidó köztudatban imponáló módon megerősödött.

Ebből a nyilvánvaló megerősödésből meritem én a bátorságot, hogy néhány — nem épen kormánypárti, de föltétlenül objektív megjegyzéssel vájak elébe a nagy Intéző Tanács megbeszéléseinek. Vagyunk már olyan erősek, hogy kibírhassuk még a kritikát is, ha objektív, — akár belülről, akár kívülről is jön az. Egyébként is, a kiküldött meghívók negyedik pontja, az „esetleges indítványok” nem csak jogomra, de kötelességemre is teszi a hozzájárulást, ha egyáltalán van mondani valóm. Nekem pedig van. És sok. És amit itt nem fogok tudni teljesen ismertetni, azt majd elmondom először a Nagy Tanácsban. De szeretném, ha a zsidó közvélemény is értesülne róla, ha csak hozzávetőleg is.

A meghívók szerint a vezetőség politikai, szervezeti, kulturális, Palesztina, sajtóügyi és pénzügyi javaslatokat fog a nagy Intéző Tanács elé terjeszteni. Egyelőre nem ismerem mindegyik javaslatot. De ismerem a múlt évi országos konferencia politikai, szervezeti, kulturális stb. határozatait és én számon fogom kérni a nagy Intéző Tanácsban, hogy mi történt ezekkel a határozatokkal. Tudom, hogy

a legnagyobb részükre meggyújtató választ fogok kapni. Garancia nekem erre a központi vezetőség és iroda egy évi önfeloldozó munkája. De ha volna ezek között olyan határozatok, melyek nem hajtottak végre, akkor követelné fogom végrehajtásukat — és természetesen ez sem lesz a legjelentéktelenebb „javaslat”.

Itt vannak mindjárt a politikai határozatok. A múlt évi országos konferencia egy csomó olyan határozatot hozott, melyek keresztülvitele súlyos fontosságúak a szervezet és az egész erdélyi zsidóság életére. A kormányhoz és a képviselőházhoz általános zsidó nemzeti ügyekben memorandummal kellett fordulnunk. Vajjon megtörtént-e? Zsidó iparosok és kereskedők szombati munkaszünetje ügyében országos akciót kellett csinálnunk: ha lehet, akkor az egész erdélyi zsidóság bevonásával. ha nem, akkor magunkra maradva is: mi, Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség. Vajjon megtörtént-e? És a többi politikai teendők? Hiszen a zsidóság mégis csak számottevő gazdasági és nemzeti-ségi csoport Erdély területén — és ennek a zsidóságnak látható és egyetlen mozgatója mégis csak az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség. A mai, még konzolidálatlan politikai viszonyok között ezer és egy politikai feladatunk, teendők, biztosítani valók és kivándorok van. Vajjon voltak-e, — hamar nem is eredmények, — de legalább akaratmegnyilvánulások ebben az irányban? Én nem tudom.

Én csak egyet tudok. Azt, hogy amennyire erősödik napról napra a Nemzeti Szövetség ideálja erdélyi zsidóságában, tehát befelé (bizonyították erre, mint már említettem a nagy Intéző Tanács leendő összetételére is), annyira vesztettünk látszólag politikai súlyunkból kifelé. Csak erre tudom magyarázni többek között azt a legutóbbi tényt is, hogy a kiralyne látogatásakor, a Zsidó Nemzeti Szövetséget tüntetőleg mellőzték. Lehet, hogy rosszul látok, lehet, hogy tulságosan fekete szemüvegen keresztül nézem a történeteket. A vezetőség felvilágosításokat fog adni és bizonyára kielégítőket. De én úgy érzem, hogy kötelességet teljesítek, mikor ezeket a „javaslatokat” be fogom terjeszteni. A lelkem kényszerít rá, a csontjaimban égnek. És lesz meg más „javaslatom” is. A szervezeti, kulturális és a többi előterjesztésekhez.

Dr. Binéd Mózes.

Tóra előtt adományozatok a Tarbutra.

Egy asszony, ezer között

Irla: Ujvári Péter

A király jökevény volt, épen aznap verte láncokba Asmodait és ez most a trónusa előtt hevert. A papok, az írástudók és a vének arhebb ültek, alacsony biboripárnákon. Aszaf a költő, aki már nagyon öreg volt, a trónus lépcsőjén lantot pengetett.

Asmodai dühös volt, hogy istent dicsőített ő e óta és a fogát vicsozította:

— Asszonyokról énekeljetez inkább.

A király mosolygott.

— Jó. Énekeljünk asszonyokról. Vagy várjatok csak. Inkább példázatot mondok és az íródiák leírja.

Aztán elgondolkodott. Majd így szólt:

— Asszonyi, tökéletes jót, ezer között egyet találtam.

A papok, az írástudók és a vének lelkesedtek. A király példázatai között ez a legnagyobb.

— No akkor — vigyorgott Asmodai — ne a királyt, hanem engem magasztaljatok. Mert hogy ilyen az asszony, az az én művem. Aszaf rádobbant:

— Meg vagy láncolva, te már nem tehetsz rontást közöttük.

— Nem-e? — nevetett Asmodai — tedd csak próbára őket. Hozzátok ide a legtökéletesebbet, meglátjátok: megrontom.

A király megint mosolygott.

— Adinát nem rontod meg. Ágyasházamban ő a legisztább. Az ezer között ő az

egy, aki tökéletes. De ha már gyanuba fogtad, próbára teszem.

— Sohse veszdőj azzal — szólt Asmodai — csak hívasd ide, én meg kivallatom.

Igy történt.

Adina engedelmessékedt és eljött. Leborult a trónus előtt és gyönyörű arca biborban égett.

— Királyom — szólt szemrehányóan — mért engeded, hogy idegen szem legeljen a szépségemen? Én csak a tied vagyok.

— Ne haragudj, szépm — piritott rá Asmodai — voltál te már másé is.

— Hazudsz! — rikoltott Adina.

— No lássuk csak. Tegnapelőtt ki volt az ágyasházamban?

— A király.

A király bólogatott. Ugy van.

— Hát tegnap?

— Tegnap is a király.

A király a fejét rázta. Nem igaz.

Adina elsápadt és sirva fakadt:

— Tegnap egy apród lopózkodott hozzám.

A király csak mosolygott.

— Hát megcsaltál?

Adina reszketett.

— Bűnös voltam, uram, de megboszszultalak.

— Megboszszultál?

— Igen, uram. Mára őt csaltam meg — egy másik apróddal.

A király majd leszédült a trónjáról, úgy nevetett. Intatt a szolgáltnak és azok Adinát visszavezették az ágyasházába.

A vasút házakat épít munkásainak

A középosztály tovább is összezsúfoltan marad

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nagy építkezési kampány, amelyet tavasszal terveztek és a nyáron végre akartak hajtani, őszel teljesen megfeneklett. Az építkezésre alkalmas hónapok eltelték anélkül, hogy a lakásínség enyhítésére egyetlen komoly lépés történt volna. Most, hogy már a tél közeledik, sem az állam, sem a város nem gondol többé erre, hogy ebben az évben építkezzenek és minden, ami ebben a fontos ügyben most még történik, annyi, hogy új tervek készüljenek — a jövő tavaszra. A tél tehát megint összezsúfoltsággal fog elmúlni.

Egyetlen vigasztaló momentum: a CFR. erős elhatározása, amely legalább saját alkalmazottai számára gondoskodott hajlékról és a jövőben még szélesebb körben akarja elhelyezkedésüket biztosítani. A kolozsvári fizetveztőség részére jelenleg három egyemeletes munkásház áll építkezés alatt, amelyek még az ősz folyamán készen lesznek. A telkeket a város adta ezekhez a házakhoz, ami az építkezést lényegesen olcsóbbá tette. A jövő tavasszal három egyemeletes munkásházakat fognak építeni, melyek a kolozsvári CFR-műhellyel szemben fekvő ingatlanokat fogják felhasználni. A kisajátítási munkálatok folyamatban vannak.

De nemcsak Kolozsváron építkezik a vasút, az építési munka egész Erdély területén megkezdődött. A Damian jelentése szerint a CFR. munkásbiztosító pénztár negyven millió hitelt kapott munkáslakások és munkásházak építésére. A tervek szerint munkáslakásokat fognak építeni Brassóban és Nagyszombatban. Kolozsvárt kórházakat is fognak építeni.

Kétségtelen, hogy a munkásházak építése enyhíteni fogja a lakáshiányt. De bizonyos az is, hogy a legösszezsúfoltabban a középosztályhoz tartozó polgárok laknak és mindaddig amíg ezeknek vissza nem adják elrekvált szobáikat, vagy új két-három szobás lakáshoz nem juttatják őket, a lakásínséget ugyanúgy fogják érezni, mint ezelőtt.

— Állampolgársági ügyekben az igazságügyi rezort intézkedik. A Damian jelenti: A belügyminiszter értesítette a kolozsvári helyügyi államtitkárságot, hogy az állampolgársági ügyeket ezután nem a helyügyi rezort, hanem az igazságügyi államtitkárság fogja elintézni.

A papok, az írástudók, a vének csodálkoztak. A király hogy nevetetheti ezt a szégyenét?

A király végre így szólt:

— A teste olyan tiszta ennek, mint a hó, csak a szívével vétkezett. Tudom, hogy állhatatlan, hát apródnak öltözködtem és besurrantam hozzá. Mára aztán egy másik apród gunyájába bujtam.

— No, látod, — gunyóldott Asmodai — ezer között se találz tökéletes jót.

— Már hogyne találne — szólt a király. — Kilencszázkilencvenkilenc asszonyommal ugyanezt csináltam. Hol apródnak, hol katonának, hol másminak öltözködtem. És mikor kimulatuk magunkat, így szóltam: nem akarom, hogy a király többet szerethessen, mint én. Őljk meg a királyt. Mind beleegyezett. Csak Adina szabadkozott. Minek — mondta — azt már ugys tönkretette a sok asszony. Neked az már nem árthat. Láthatjátok, olyan asszony, amilyen kevés van.

A papok, az írástudók és a vének helyben hagyták. Kevés ilyen van az asszonyok között és igaza van a királynak. Ezer asszony között tökéletes jót csak egyet talált.

Aszaf nem szerette, hogy Asmodainak igaza lett és így szólt a királyhoz:

— Hát már így van, uram, mondj akkor példázatot a férfiakról is.

A király eltűnődött, majd így szólt:

— Főrit, tökéletes jót, ezer között egyet se találtam, de ezt ne írják fel az íródiákok.

Ha pogrom lenne Bécsben . . .

Az osztrák cionista szervezet titkára nyilatkozik a bécsi zsidóság felkészültségéről, a magyar zsidókról és az erdélyi cionizmusról

— Az Uj Kelet bécsi munkatársától —

Bécs, okt. 19. Bécsben napok óta pogrom-hírek vannak, melyeket a Pestről átrándók ébredő magyarok, osztrák karisták terjesztenek. Ilyen módon akarják a pogrom eszméjét a köztudatba átvinni és azt kellő pillanatban végre is hajtani. A felzaklatott fantáziáknak egyszerű anyaga nyújt az a sok rémhír, melyet óráról-órára termel a bécsi utca. Alig hal el az egyik hír, jön a másik. A zsidó nagyünnep alkalmával kellett volna az első pogromnak megtörténnie, ami azonban a hatóságoknak, a szervezett munkásságnak és magának a zsidóságnak teljes felkészültségén meg-hiusult. A zsidóság teljes felkészültséggel áll minden olyan akcióval szemben, ami nyugalmát megzavarná. Munkatársunknak alkalma volt az osztrák cionista szervezet titkárával dr. Jakob Weinerrel beszélni, aki azokról az eszközökről és módokról, melyekkel a bécsi zsidóság pogrom esetén magát védné, a következőket mondotta:

— Bécs zsidóságát sehonnan sem érheti olyan támadás, melyet nem tudna kivédeni. Különösen a cionista szervezet az, mely ezek-
kel a védelmi eszközökkel rendelkezik. Bécsben nagy tömegeket mondhatunk magunknak, ez a tömeg jórésze főiskolai hallgatókból, tisztviselőkből, munkásokból áll, akik a világháborút végigküzdötték és ha kell, kiállnak a fegyver elé is. Ifjúsági és sportegyesületeink ilyen alapon vannak megszervezve.

**Minden támadást visszatá-
dunk venni.**

Hogy a zsidóság milyen felkészült minden támadásra, legjobban bizonyítja az 1919-ben, a nagyünnep alkalmával lefolyt események — amikor rövid néhány óra leforgása alatt négyezer emberünk elszánt vonalával találtak ma-

gukat szembe a pogromisták. Egész nyugodt an-jelenthetem ki, hogy itt Ausztriában semmi-esetre sem fejlődhetnek oda a dolgok, ahol most Magyarországon állnak. Nagyon sok olyan eszköz áll rendelkezésünkre, amelyek nemzetközi kapcsolatokat jelentenek és így sokkal hathatósabb támogatásra számíthatunk veszély esetén a külföldről. Cionista látószög-ből nézve a magyar zsidóság maga hibás mos-tani sorsáért.

**A magyar zsidóság nem tett
semmit saját érdekében.**

A zsidó nemzeti szellem, amely harc-képessé tenné, végleg kiveszett belőle. Az asszi-miládásban olyan messze ment, hogy tul-akart tenni minden született magyaron és leg-erősebb zászlóvivője volt a szülőkörű hiva-talos magyar politikának. Minket ez a sors, ami a magyar zsidóságot érte, többé már nem érhet, mert tisztában vagyunk azzal, hogy csak önmagunkra számíthatunk.

Beszélgésünk során a titkár az Erdély-ben megindult cionista mozgalomról is beszélt.

— Az Erdélyben elért nagy eredmény — mondta, — amit már örömmel könyvel-hetünk el, csak azt bizonyítja, hogy jó a zsidó-ságnak, ha önharcát folytatja. A nemzeti zsi-dók Erdélyben megmutatták, hogy milyen gyorsan lehet erős nemzeti szellemet teremteni kellő energiával és a kölcsönös politikai kap-csolatokat is fenntartani más nemzetiségekkel, anélkül, hogy azokért saját nemzeti szellem-üket feláldoznák. Azt hiszem, az erdélyi példán okulva sok olyan országban fog a cionizmus eredményeket elérni, ahol eddig semmi talaja nem volt. A legkisebb megmozdulás is, amely a zsidóságot téttenségéből kimozdítja, azt a visszahatást váltja ki belőle, amely egy céltu-datos nemzeti élet kiépítése felé halad.

A lakáshivatalnak nincs főnöke

**A polgármester nyilatkozik
a lakáshivatali krízisről**

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Élénk feltűnést keltett és a legbeavatottab-bak körében is meglepetésszerűen hatott az a hirtelen változás, amely a kolozsvári laká-shivatali főnök távozásával Tiplea Sándor dr. került a lakásügyek élére, aki alapos refor-mokkal kívánta a kolozsvári lakásügyeknek régen vajdudó kérdését megoldani. Meghono-sította az „Aviz” rendszert, különválasztotta az iktatói a tulajdonképeni lakáshivataltól és fal-ragaszkos útján nyilvánosságra hozta a lakás-ügyek új rendjét.

Tiplea dr. azonban csak pár napig ma-r-dt a lakáshivatalban, kedden új lakáshivatali főnököt neveztek ki Guimann György szatmári sziguranctőnök személyében. A városban elterjedt hírek szerint Tiplea dr. távozása ko-rántsem történt saját kívánságára, hanem tud-tán kívül a Fehér Bárány palota új tulajdo-nosainak közbenjárására „menesztettek” még pedig egyenesen Bukarestből. Tiplea, akit munkatársunk a változás felől és az új elnök holléteiről megkérdezett, csak ennyit mondott: — Semmit nem tudok. Siketnéma va-gyok, nem is mondhatok semmit.

Szerdán a déli órákban még senki nem tudta, hol van az új főnök és a lakáshivatal-ban is csak annyit tudtak mondani, hogy Gui-mannt nem ismerik, jelenleg valamelyik vidéki városban tartózkodik és megérkezését minden órában várják.

Dr. Meles Péter prefektus, a lakásbizott-ság elnöke Bukarestben tartózkodik. Felkores-tük tehát dr. Pop Julian polgármestert, aki a következőket jelentette ki.

— Már szombaton értesültem róla, hogy Tiplea dr. le akar mondani, mert ő egyáltalán az árvazék elnöke is és a két hivatalt egyszerre ellátni nem tudja. Lemondása meg is történt,

amit én nagyon sajnállok, mert Tiplea dr. bi-zonyára legmegfelelőbb ember lett volna azon a helyen.

— Az új főnököt már ki is nevezték, erről épen ma értesített hivatalosan a városi prefektúra. Úgy tudom, jelenleg Aradon tar-tózkodik.

— A lakásügyek megoldását azonban senki se várja a lakáshivataltól, vagy az új főnökötől. A lakásinségben egyedül az építke-zések gyors megkezdése segíthet. Nagyon he-lyes volna, ha a sajtó is propagandát indítana ebben az irányban. Ha a főbb utvonalakon a földszintes és az egyemeletes házak fölé még egy-két emeletet építenének a lakáskérdés már el volna intézve. Egyedül a Deák Ferenc-utca-ban ötven ilyen házat találtam.

Amennyiben a háztulajdonosok nem épít-keznének önszántukból, kényszeríteni kellene őket erre. Az építkezést rendeleti úton sür-gősen meg kell indítani.

— Az építkezések előmozdítására vonat-kozó új törvényt különben már elfogadta a törvényhozás, amely az új épületet mentesíti a rekvirálás elől. Mi már régebben elrendeltük, hogy Kolozsváron az építkezők teljesen szaba-don rendelkeznek az új lakások fölött. Ha át-megy a köztudatba, hogy az új házakkal a tulajdonosok teljesen szabad akaratuk szerint rendelkezhetnek, hiszem, hogy az építkezések gyors tempóban megindulnak és nem csak a bankok, kereskedők és vállalkozók, de a ma-gánosok tehetősebb része is építeni fog.

— A bankok képviselőivel különben épít-kezési tőke megszerzése tárgyában tárgyaláso-kat kezdem és a pénzüntézetek hamarosan konkrét javaslatokat fognak a városi tanács elé terjesztani.

Időközben Kolozsvárra érkezett Szatmár-ról Guimann György a lakáshivatal új főnöke, akit a belügyi államtitkárság táviratilag rendelt fel. Guimann kijelentette, hogy előbb tájéko-zódni fog az itteni lakásügyek felől és csak abban az esetben fogadja el az állást, ha meg-győződik róla, hogy a lakásinségben valóban segíteni is tud. Az újonnan kinevezett főnök

tehát, akinek eddigi működése úgy Szatmáron, mint Nagyváradon általános megelégedést kel-tett, még nem határozott arról, hogy vállalja-e az új hivatalt, sőt tudni vélik azt is, hogy az állambiztonsági főfelügyelőség sem szívesen adja át hivatalnokát közigazgatási szolgálatra.

Igy tehát az új főnök kinevezésével sem nyert megoldást a lakáshivatal ügye és hir-szerint máris újabb főnököt keresnek . . .

Eddig csak lakás nem volt, most lakáshivatali főnököt sem találnak. A lakáshivatal új helyisége előtt pedig százával állnak a la-káskeresők, akiknek igénye mind jogosult, mert hiszen laknia csak kell valahol minden-kinek.

A visszatartott koronák beváltása

Dr. Tosa pénzügyigazgató nyilatkozik

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Több napilapban nemrég oly értelmi hirdás jelent meg, hogy a közönség birtoká-ban levő koronákra nézve a pénzügyminisz-terium november 30-ig pótbeváltást rendelt el. Ennek az alapján főleg a falvak lakosain valósággal előzöngött a pénzügyminisztérium kolozsvári államtitkárságát személyes vagy írásbeli kérésekkel, hogy a koronapénzeket váltsa be.

Dr. Julius Tosa pénzügyigazgató a közö-n-ség tájékoztatására, munkatársunk előtt ki-jelentette, hogy a napilapokban megjelent koronabeváltási hír téves.

— A bukaresti pénzügyminisztérium ren-delete — mondotta dr. Tosa — csak azok-nak a magyar koronapénzeknek a becérelé-sére adott november elsejéig határidőt, ama-lyeket már régebben bejelentettek s amelyek beváltását az erre kinevezett bizottság is jóvá-hagyta, de különböző okok miatt mégsem cserélte be. Ebba a kategóriába tartoznak a negyven százalékos bonok, valamint a ke-reskedőknek és falusiaknak a pénze, mely 1920. szeptember elsejétől tízedikéig, a pénz-beváltás alatt folyt be hozzájuk, miután a birtokukban volt koronapénzeket már be-jelentették. A beváltás előfeltétele ezesetben is az, hogyha idejében adták be a beváltásra vonatkozó kérvényt és ha az illetékes bizott-ság úgy döntött, hogy a pénz beváltható.

— Sokan vannak ezek között, akiknek a pénzt még nem váltották be. Az érdekelt-tek többször fordultak a Banca Nationalához, de a bank nem teljesíthette a kérésüket, mert rendelet kapott a becérlés megszüntetésére. A kormány e rendeletre az adott okot, hogy a beváltás céljára a banknak engedélyezett hitel kimerült. A pénzügyigazgatóság ekkor a közönség érdekében interveniált a kormánynál, hogy olyan megállapodást kössön a Banca Nationalával, amely intézkedés lehetővé tegye a koronabankjegyek tényleges beváltását. Ei-dig ugyan erre nézve kormányintézkedés még nem történt, de remény van rá, hogy az igazolt koronapénzek beszüntetett beváltása rövidesen ismét megkezdődik.

— Természetes, hogy aki egyáltalán nem, vagy csak későn jelentette be korona-készletét, vagy akiknek a kérelmét a beváltási bizottság nem találta elfogadhatónak, mert az illeték nem tudták igazolni a bejelentett pénz eredetét, azoknak a koronapénzt egyáltalán nem fogják beváltani.

Bukarestből különben ma azt jelentik, hogy a pénzügyminiszter rendeletére a leg-közlebbi napokban beváltják a pénzgysége-nítés alkalmával kiadott és később nem teljes összeggükben beváltott 40 százalékos rubel- és koronabonokat.

— A földreform végrehajtása Bi-harban. Tegnap Nagyváradra érkezett Petrini földmívelésügyi államtitkár, a kolozsvári földmíve-lésügyi ressort főnöke. Petrini autón Bihar-díszrege utazott, hogy ott a helyszínen tanul-mányozza az agrárreform végrehajtását. A ki-sejtitést Bihar-díszrege kezdik meg, majd a többi biharmegyei faluban, Aradon és Temes-váron folytatják. Petrini már tovább utazott Aradra.

Az alkotmányozó gyűlést összehívják

Semleges kormányt akar Averescu — Még tárgyalnak a liberálisok és erdélyi nemzetiek

— Az Uj Kelet tudósítójától. —

Bukarest, okt. 19. A liberális párt végrehajtóbizottsága ma este ülést tart, amelyen határozni fognak afelett, folytassák-e a tárgyalásokat az erdélyi nemzeti párttal, vagy sem. Ugyanis a párt több vezetője elégedetlen a tárgyalások megzavarása miatt, ami a novemberi pártkongresszus előtt nem nagyon erősíti a pártot.

Beavatottak állítása szerint Constantinescu és Brătianu Vinila között heves összetűzés volt, Constantinescu volt az, aki erdélyi körutja alkalmával előkészítette a paktumtárgyalásokat és ezért a nemzeti párttal megegyezett, hogy ezek támogatni fogják a belügyminiszeri tárcára irányuló aspirációiban. Brătianu ellenben Marzescunak ajánlotta fel a belügyi tárcát.

Ezek a viszályok ara készítették Brătianu Jonelt, hívja össze az intézőbizottságot és amennyiben ez a tárgyalások folytatása mellett határoz, úgy csütörtökön Maniu és Brătianu újból találkoznak. Azt hiszik egyébként, hogy mindkét fél engedni fog kívánságából.

Jorga Miklós, aki jelenleg Párisban tartózkodik, biztatja hivat, hogy csináljanak propagandát a liberálisok és a nemzeti párt közti kooperáció érdekében.

A Maniu és Brătianu között újra meginduló tárgyalásokkal kapcsolatban, tegnap több nemzeti párti képviselő Bukarestba utazott, hogy állandóan permanenciában legyen a liberálisokkal folyó tárgyalások ügyében. A tárgyalásokat Maniu és Popovici folytatják s a napokban várják Goldis érkezését is. A tárgyalások eredménye természetesen a nemzeti és a liberális párt végrehajtóbizottságainak szerda esti határozatától függ. Ha a tárgyalások során a pártok megegyezése most sem sikerül, akkor

végleges szakítás várható.

A nemzeti és liberális párt tárgyalásai a „Lupta toral” optimista hangon foglalkozik. Brătianu minden feltételt elfogadna — írja a lap — csak az erdélyi liberális pártvezetők felszólítására nem hajlandó belemenni, mert a nemzeti párt egyes volt tagjaival szemben, akik ma liberális elveket vallanak, bizonyos kötöttséget jelentenek és új hívei árulással vádolnák meg.

Hogy Brătianu miért sietett a nemzeti párt súlyos feltételeit elfogadni, annak oka a kormánypártiak legújabb taktikája, melyet a liberálisok támadásait akarja kivédeni. Argetoianu, aki megkötöztette a parasztpártnak a parlamentbe való visszatérését, a Banca Nationala kormányzója fogják kivédeni. Ez az állás december ötödikén tűsdedik meg és magától értetődik, hogy a liberálisok nem szeretnék, ha kormánypárti ember, de még kevésbé, hogy Argetoianu kerüljön a bank élére. Politikai körökben úgy hiszik, hogy Stere beszarabli parasztpártjának a régi királyságbeli parasztpárttal való fúziója küszöbön áll. Jorga ösztönzésére a regatbéli parasztpárt több vezetője, így Madgearu, Raduceanu, Panaitescu a fúzió ellen foglalt állást, végül is azonban Lupu és Mihaleche határozott állásfoglalására hozzájárultak az egyesüléshez. Argetoianuéknek ugyanis az legújabb terve, hogy az egységes parasztpártnak a parlamentbe való visszatérése után meg fogják kísérelni a pártok való teljes közeledést közös program alapján. E célból

Mihaleche-k bizonyos concessziókat fognak kapni az agrárreform keresztültelvése méi.

Argetoianu hasonlóképen számít a demokrata ellenzéknek az adóreform módosítására vonatkozó kívánságával. Bizonyítja ezt, hogy Titulescu pénzügyminiszer kijelentésére, miszerint az adótorvények részleteinél hajlandó némi módosításokat akceptálni, Argetoianu belügyminiszer úgy nyilatkozott, hogy helyesnek találja a hettágu költségvetési bizottság összehívását, mely az elhangzott kifogások alapján előkészítse a módosításokat.

Akár sikerül a megegyezés, akár nem az ülésnek november 28-án történő megnyitására

a kormány kiadja a jelszót az alkotmányozó gyűlés összehívására.

Ez pedig szükséges teszi az új választásokat Averescu tábornok, hogy a választásokra gyakorolt befolyás vádjától mentesítse magát, vissza fog lépni és Coanda tábornok, a szenátus elnöke fogja egy semleges kormány élén a választásokat megajteni. Csak az a kérdés, hogy Averescuék meg tudják-e nyerni a királyt tervek kiviteléhez.

Megbízható forrásból jelentik, hogy **a szerződést a román és szövetségesek között Varsóban aláírták.**

A tárgyalásokat román részről Filalitti, orosz részről pedig Karahan iriak alá a var-sói Poniatovszky kastélyban. A szerződés szövegét a napokban nyilvánosságra hozzák.

Benes miniszterelnök expozéja

Prága, okt. 18. A nemzetgyűlés megkezdte őszi ülését. Az első ülésen Benes programot adott, bejelentette, hogy a Felvidéken területi alkotmányt hoztak be, a rutén nép számára pedig a gazdasági és kulturális intézkedések egész sorozatát valószínűsítették meg. Bejelentette továbbá, hogy a külpolitika terén főfeladatának tartja fokozatos kiküszöbölését azon konfliktusoknak, amelyek Csehszlovákiát körülveszik. Egy új atmoszféra megvalósításán dolgozik, amelyben a gyűlölet jellege meghátrál a józan mérceket előtt. Hangsúlyozza a kisanant jelentőségét, amely Közép-európa rendjének védője marad. Jugoszláviához és Romániához való viszonyunk — mondja — kifejezésre jut a kisananttra vonatkozó szerződésekben. Reméli, hogy a nyugatmagyarországi kérdés megoldása után Magyarországgal szemben jobb viszonyok állnak be.

György szerb herceg a trónra aspirál

Budapest, október 19. (RTL) Genfi jelentés szerint Sándor szerb király Párisból Svájcba utazott és így hazatérési ismét halasztást szenved. Egyes politikai körök véleménye szerint a hazautazásnak elődázása nem tisztán betegsége az oka, hanem aggodalommal nézi György herceg álláspontját. György hír szerint kijelentette, hogy lemondását visszavonja, mert annak idején az orosz cár kívánságára mondott le.

Bethlen magyar miniszterelnök a belpolitikai válság megoldására törekszik

Budapest, október 19. (RTL) Bethlen miniszterelnök megkezdte a belpolitikai válság megoldására szükséges tárgyalásokat. A mai nap folyamán Andrassyval és a disszidensek vezéréivel tárgyal, azonkívül fogadta a kisgazdapárt jobbszárnyának, a Tomcsányi-Rubinek csoport kiűdött vezetőit, mely előtt kifejtette a belpolitikai krízis megoldására vonatkozó terveit és nézetét. Kijelentette még, hogy pénteken, a nemzetgyűlés külügyi bizottságának ülésén hosszabban ismerteti majd álláspontját és mar most hangsúlyozni kívánja azt, hogy Nagyatáddal továbbra is együtt szeretne működni.

A bolsevikiek sikere Kelet-ázsiaiában

Páris, október 18. (RTL) A bolsevikiek keletázsiai offenzívája sikerrel járt, elfoglalták Nikolskot és Markusov tábornok kőztársasági csapatait visszazsorították.

Életünkgyermekünkben teljesül. Magunknak adunk, ha a Törvénynek adunk.

Schober kancellár folytatja tárgyalásait Magyarországgal

A velencei egyezmény az osztrák külügyi bizottság előtt — Antantcsapatok a népszavazási területen — Csehszlovákia a velencei egyezmény ellen

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bécs, október 18. A külügyi bizottság keddi ülésén számolt be Schober kancellár a velencei egyezményről. Beszédében rámutatott a tárgyalások szükségességére és hangoztatta, hogy

Ausztria nem zárkozhat el a további tárgyalásoktól sem.

A nagymeték követelték, hogy a velencei egyezményt ad ecta tegyék. A szavazás azonban ratifikálta Schober kancellár megállapodásait, a nagymeték indítványa ezzel tehát megbukott. A velencei egyezményt valószínűleg az osztrák parlament is elfogadja. Elfogadja már azért is, mert ez volt a kérdés megoldásának egyetlen lehetősége. Bethlen magyar miniszterelnök, a magyar álláspont győzelmének szeretné ugyan beállítani a velencei eredményeket, ez azonban beállítást dolog. Az egyezmény

természetesen kedvezményeket ad Magyarországnak.

és Ausztriának. A népszavazás tisztaságáról della Toretta olasz külügyminiszer fog gondoskodni, aki a szavazási területre antantcsapatokat küld. Az egyezménynek kétségtelen sikere, hogy az Ausztriának itél nyugatmagyarországi területen rövidesen helyreáll a nyugalom és a normális élet. Ezt a területet néhány héten belül Ausztria birtokába veheti és

ez a 350.000 lakost számláló országrésznek körülbelül hetnyolcad része.

Az egyezménynek másik jelentékeny eredménye, a forgalmi és gazdasági előnyök, amelyeket Ausztria Magyarországtól kap, mielőtt a szavazás lebonyolódik.

A soproni népszavazás november 11-én kezdődik. A Magyarországon, Ausztriában és Csehszlovákiában levő antantkatonaságot Sopronba koncentrállják, ezenkívül kétszáz karabiniert is utnak indítottak a szavazási területre. Osztrák politikai körökben a népszavazástól nem várnak eredményt. Az osztrák külügyi bizottság felhatalmazása alapján

az osztrák kormány Ausztria érdekeinek megvédése mellett folytathatja Magyarországgal a további tárgyalásokat.

Az osztrák parlament döntésétől függ, hogy a velencei tárgyalások eredményét elfogadják-e és Schober kancellár folytatja-e a tárgyalásokat azon az alapon, amelyen azok megindultak. Politikai körökben nem veszik egészen biztosra, hogy az osztrák parlamentben többséget kap-e a velencei egyezmény. Bizonyosnak látszik, hogy a németek ezt a megoldást a parlamentben is ellenezni fogják és hangul-lyozzák, hogy

a velencei határozatok a békeszerződés megváltoztatását jelentik,

amiért a szövetségeseket teszik felelőssé. A keresztényszocialisták körében is erős a hangulat az egyezmény ellen.

Párisi diplomáciai körökben a velencei egyezmény híre kedvező benyomást keltett. Bár ezek a körök tisztában vannak azzal, hogy az egyezmény módosította a szántgermaini és trianoni békeszerződést, amelyben népszavazásról nincs szó, mégis

a béke érdekében szükség-szerűnek tartják.

A párisi csehszlovák követ viszont a külügyminiszeriummal, hogy Csehszlovákia nem járulhat hozzá a velencei határozatokhoz, mert azok megszüldítik a mai magyar rezsime-t és erősíti Magyarország illojális magatartását.

HIREK

AZ UJ KELET 10. 10. 1921

Szerkesztőség: 877
Kiadóhivatal: 844
Zs. H. Sz. 558

A Lévy-affér

Az eset nem egészen egyszerű, ami már abból is látszik, hogy Lévy-afférnak mondják az angolok, akik bizony nem igazolnának akármiért picurka szenzáció miatt. Ez igazolja őket, ami természetesen is, mert az angolok, akik még nem látták igaz képmében az antiszemitizmust, a Lévy afférban megláthatják.

Hogy az esetet megérthessük, tudni kell a következőket:

A Lévy-ek rendszerint zsidók, sőt nem rendszerint is azok.

A Buckinghamek nem azonosítják maquak a Lévi-törzsből származó Lévyekkel, bárha ők egészen Aronig viszik fel a családjukat.

A tészykóeres angol-szász utáta a Lévy-eket, tagaia a velük való közösséget és csak a filológusok firtatják néha azt a körülményt, hogy a Lévy t zsidó árja-nak hívják, ami veszedelmes hasonlított az árja elnevezésre, holott árja csak angolszász lehet, zsidó nem lehet az. Mindenképp következik, hogy egy Lévy mindenre alkalmas, csak arra nem, hogy pártfogósába vegye az antiszemitizmust. Már pedig Angliában ez történt, még pedig ilyenformán.

Dr. Lévy Oskárt, Nitsche világhírű fordítóját kiutasították Angliából, még pedig azon az alapon, hogy „még” nem angol állampolgár. A német hatóságok viszont nem adtak neki utlevelet és ezt azaz indokolták, hogy Lévy az „már” nem német állampolgár. Ezért a zsidóknak kellett volna megagaskodni, de nem ők csináltak ebből esetet, hanem az antiszemitaik. Ezeknek a sajátja kisülte, hogy Lévyt a zsidók üldözik ki Angliából, mert ez az irasáiban a zsidók ellen nyilatkozott. Ha heccet kell csinálni, az antiszemitaik nem jönnek zavarba. Még egy zsidó miatt is csinálják, még úgy is, ha a köbükre kell is egy zsidót ölteni amiatt. A dolog eddig érthető. Ami ezután következik már kevésbé. Anglia tudósai petícióval fordultak Lévy érdekében a kormányhoz és ezt zsidó tudósok is aláírták, sőt aláírta Chief Rabbi is. Ebből az következik, hogy mégse a zsidók üldözik ki Angliából Lévy doktort. Erre aztán az antiszemita sajtó megint csak a zsidóknak esett. Miért írták alá a petíciót? Az esetben ez a legérthetlenebb, de nem egészen szokatlan. Az antiszemitizmust az egésze világon így csinálják.

— December 5.—9. között lesz a második országközi cionista konferencia. Az Uj Kelet megírta, hogy az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség nagy intézőbizottságát november 1-re hívták egybe. A nagy intézőbizottságnak ezen az ülésén fognak határozni a második országközi konferencia megtartásának idejéről. Mint értesültünk, az erre vonatkozó javaslat úgy szól, hogy a konferencia december 5. és 9. között Kolozsváron legyen. A konferencián közzászótvén delegátus fog résztvenni. A választási szabályzatot már a napokban szétküldik.

— Hosszu főjegyző november 9-én tér vissza szabadságáról. Hosszu Vasile városi főjegyző november 9-én tér vissza olaszországi tanulmányutjáról.

— Átszervezik a vidéki rendőrséget. A Damian jelenti: A rendőrigazgatóság rövid időn belül átszervezi az összes vidéki rendőrségeket. Ezzel kapcsolatban az egyes rendőrségeknél jelentéktlenebb személyi változások várhatók.

— Megkezdik a hadikárok földfelvizsgálását. A Damian jelenti: A kolozsvári pénzügyi vezérigazgatóság az erdélyi hadikárosultak által bejelentett károkozásoknak a helyszínen leendő földfelvizsgálására Zopa pénzügyi tanácsost küldte ki, aki ezirányú működését még e hét folyamán megkezdí.

— Üres katedrák a bécsi egyetemen. A bécsi egyetem meghívta a következő németországi tanárokat: Pindlert műtörténést Lipcseből, Heymann Onken történést Heidelbergből. Ezek a tanárok azt felelték, hogy nem jöhetnek Bécsbe, mert ott nem kapni lakást és nagyon rosszak a valutaviszonyok. Ugyancsak meghívták Münchenből dr. Erich Bechert, a filozófia, Schollt Drezdából a kémia tanárát és Frankfurtból Braun professzort. De ezek is hasonló indoklással lemondtak. Ilyenformán a bécsi egyetemen több tanszék betöltetlen marad és a következő szemeszterben több tantárgyat nem fognak előadni.

— Jelentkezzenek az 1922. évfolyambeli kedvezményt akaró katonakötelesek. Az 1922. évben fősorozásra kerülő ifjak lajstromának összeegyeztetési munkálatait ma és holnap tartják meg a városi katonai ügyosztályban. Ez alkalommal mind azoknak a fősorozásra kerülőknek meg kell ott jelenniük, aki valamelyes kedvezményre (felmentés, egy évi önkéntesség, tanulmányi szabadság) tartanak igényt. A tanulmányi szabadság kedvezményének megadására már a polgári iskolai növendékek is számot tarthatnak s a felmentések ügyében kizárólag a sorozó bizottság fog dönteni.

— Jiddis iskola Décsen. Décsről jelentí tudósítónk: A déi tanfelügyelőség értesítette a hitközséget, hogy a hitközség által fentartott zsidó elemi fuiskola tanterve ezután csak román vagy jiddis, vagy héber lehet. Az iskolások erre az értesítésre úgy határozott, hogy az iskola tantervétől a jiddist fogják bevezetni és amellet intenzívvá tanítást fogják a héber és román nyelveket. A biblia és tal-mudi tantárgyak oktatásáról pedig a dési tanulmódóra fog gondoskodni. Ugy hisszük, hogy a dési zsidó iskolások mindenesetre jóhiszeműen, de elhamarkodta a határozást. A tanfelügyelőség értesítése tudniillik semmiképpen sem vonatkoztatik már a mostani és a legközelebbi tanévre sem, minthogy kormányrendelet van arra vonatkozólag, hogy a zsidó iskolák öt esztendő határidőn belül kötelesek áttérni a héber, jiddis vagy román tanítási nyelvre. Ebből az öt esztendőből egyelőre csak egy esztendő mulott el és így a dési iskolának még bőven ltt volna ideje, hogy a héber tanítási nyelvre való áttérést előkészítse. Valószínűnek tartjuk, hogy ez a félreértés okozta a jiddis tanterv bevezetését a dési iskolában. Zsidó nemzeti szempontból semmiképpen sem vagyunk ellenségesek a jiddis tanítási nyelvnek, minthogy a jiddis nyelv tényleg a diaszpóra zsidóságnak nemzeti nyelve. Azonban a jiddis nyelv még a diaszporában sem tekinthető máának a zsidóság kebelén belül, mint átmeneti nyelvnek, amelyről a lehető legelőrebb időn belül ősi héber nemzeti nyelvünkre kívánunk áttérni. Ezt az áttérést épen az iskolák vannak hivatva elősegíteni és épen azért minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy iskoláink ne a jiddis, hanem a héber nyelv használatát fogadják el kötelezőnek. Meg van minden okunk annak felfeléására, hogy a dési iskolások is ilyen szempontból fogja fel a jiddis tanítási nyelvet.

— Befejleszték a vizsgálatot a Maderspach-fivérek bűnügyében. A Damian jelenti: A báró Maderspach-fivérek összeesküvés ügyében a vizsgálat a befőzéshez közeledik. A vádiratot Bozack őrnagy fő-ügyész a közfelügyőben be fogja nyújtani, ami után kitűnik a fő tárgyalást.

— A lupsal gyilkos vallomása. A Pap utcai gyilkost, Balogh Józsefet tegnap délután átkísérték az ügyészség fogházába. Itt előzetes kihallgatása alkalmával Balogh József részletes vallomást tett multjáról, melynek során elmondotta, hogy hét évi katonaszkodása alatt ragadt rá a vöringző természet és nem tudott megmenni vérontás nélkül. 1919. januárjában Budapestre szökött, ahol a forradalmak alatt is sok bűntettet követett el, majd ez év februárjában vissza jött Kolozsvárra, anyjának Krizbai-utcai lakására csak éjszaka tért haza, nappalt rejtett helyen meghunódva töltötte. Tettének közelebbi okáról nem adott felvilágosítást.

— Milliós család Kolozsváron. A kolozsvári sziguranca és a rendőrség napok óta nagy család ügyében nyomoz, amelyet a kolozsvári monopóligazgatóságnál követtek el. A többmilliós ügyben Enescu reszortfőnök Cimpianu ügyész társaságában tegnap este Nagyváradra utazott, ahol a nyomozást tovább folytatják. A nyomozás számai Magyarországra nyulnak.

— Visszahelyezik állásukba a nyugdíjazott magyarországi vasutasokat. Bukarestből jelenti a Damian: A CFR. vezérigazgatósága rendeletben utasította a kolozsvári igazgatóságot, hogy a nyugdíjazott vasutasokat, akik vezető állást töltöttek be, sürgősen reaktívalja. A rendelet szerint egyelőre hat hónapos szerződést kötnek a vasutasokkal, akik a legmagasab fizetésűket kapják a korona és a lei 1:1 arányában. Már eddig is több fő isztviselőt szőlítottak fel a szerződés aláírására.

— A nagyváradi újságírók para. Ma délelőtt tárgyalta a nagyváradi törvényszék annak a sajtópernek tárgyalását, amelyet a nagyváradi újságírók indítottak Ötvös Béla, a váradi „Hétlő Lap” szerkesztője ellen, rágal-mazás és becsületsértés miatt. Ötvös a mu-t évben megtartott újságírónap jövedelmével kapcsolatosan súlyos, de teljességgel képtelen vádatat szőrt az újságírókra. Az ügyészség annakidején a vádat nem vállalta és így a magánvádat a sértett újságírók vették át. Ötvös ellen a vádat tízenhét nagyváradi újságíró képviseli. A mai tárgyaláson a vádiratot és az inkriminált lapközleményeket olvasták fel, majd a vádlott kihallgatására került a sor. Az érdekes per elé, amely négy-öt napot vesz igénybe, nagy érdeklődéssel tekintenek.

— Az ügyvédjelöltek az ügyvédi kamarába való felvételüket kérik. A kolozsvári ügyvédjelöltek tegnap este értekezletet tartottak, amelyen kimondották, hogy csatlakoznak a bánáti ügyvédjelöltek mozgalmához, amely a jelölteknek az ügyvédi kamarába való felvételét irányozza. Az értekezlet e hó 21-ére az összes erdélyi városok ügyvédjelöltjeinek bevonásával gyűlést hívott össze, ahol el fogják készíteni az ebben a tárgyban benyújtandó memorandumot.

— Uj antiszemita párt Németországban. Berlinből táviratozzák az Uj Keletnek: „Deutsche Socialé Partei” címen új és szélsőséges antiszemita párt alakult Berlinben. A párt első nyilvános népgyűlésén pogromra izgató beszédekert mondtottak. A párt vezére, dr. Kuntze nyilatkozta, hogy az 1914. óta bevándorolt zsidókat kergessék ki Németország területéről, a többiekert pedig mint ide-geneket rendőri felügyelet alá helyezték. Követelte továbbá a zsidósággal szemben a numerusz klauzusz bevezetését az összes hivatalokban. Jellemző az új pártra az a körülmény, hogy még magyaról a császárról is mint tulaj-gosan elzsidósodott emberről beszélnek és azt állítják, hogy a háborút a császár zsidó barátai miatt veszítették el.

— Megörkezett a vasutasok át-helyezéséről intézkedő rendelet. Az okiráltságba helyezett vasutasokra vonatkozó rendelet ma érkezett meg a CFR. kolozsvári vezérigazgatóságához. A rendelet azt a módosítást tartalmazza, hogy elsősorban csak azokat a vasutasokat helyezik át, akik saját maguk kériek áthelyeztetésüket, hogy a román nyelvet elsajátíthassák. A kolozsvári CFR. üzletvezetőség területéről a regátba félévre kirendelt tisztviselők száma a 400-at meghaladja.

— Magyarul akarnak tárgyalni a nagyváradi ügyvédek. Nagyváradról jelenti: Tegnap délután a nagyváradi ügyvédeknek egy tízenköttagu küldöttsége kereste fel Stantescu táblaelnököket, akik arra kérték, hogy a nagyváradi ítélőtábla alá tartozó összes bíróságoknál, sőt az ítélőtáblán is engedje meg az ügyvédeknek a magyar nyelv használatát. Stantescu táblaelnök megígérte a legmesszebbmenő támogatást, de kijelentette, hogy míg a jelenleg kiadott rendeletet az igazságügyi miniszterium vissza nem vonja, addig a bíróságoknál magyar nyelven tárgyalni nem lehet.

— **A Joint felhívása a hitközségekhez.** A Joint Distribution Committee kolozsvári irodaja felkéri a hitközségeket, hogy a hadiövezetek bejelentésére vonatkozó kérdéseket a szükséges adatok bejegyzésével minél előbb beküldeni sziveskedjenek, minthogy a jelzett akciót addig nem lehet megindítani.

— **Nordau nem megy Amerikába.** Newyorkból táviratozza a J. C. B.: Az amerikai zsidó újságírók meghívták Nordaut, hogy vegyen részt az amerikai Keren Hajjeszód agitációjában. Az agg Nordau Párisból levelileg értesítette az amerikai zsidó újságírók szervezetét, hogy ezidőszámtalán bármennyire is szeretne a Keren Hajjeszód akcióiban velük együtt személyesen résztvenni, teljesen lehetetlen, hogy az amerikai utra vállalkozzék. Az utóbbi időben ugyanis egészségi állapota erősen rosszabbodott és ennek következtében orvosai nem engedik, hogy a hosszú utat fáradságnak kitegye magát.

— **Zavarok a teherforgalomban.** A kolozsvári CFR. üzletvezetőségől kapott értesülésünk szerint, Erdélyben a rendszeresített tehervonatforgalmat nem bírja fenntartani, miután a nagy kocsihány mellett is, a régi királyság az odarendelt kocsikat nem küldi vissza.

— **A magyar-orosz fogolykicserélés.** Budapestről jelentik: A váci fogyintézetből tegnap 28, ma újabbán 23 kommunisztát hoztak Budapestre. Amikor Jungert miniszteri tanácsos Rigából táviratozik, hogy az első orosz transzport elindult, haladéktalanul utnak indítják az első magyar szállítmányt is.

— **Felemelték a magyar vízum árát.** Bukarestből jelentik, hogy a magyar követség a vízumok díját száz leire emelte fel.

— **Bukarestben kommunista-klubot fedeztek fel.** Bukarestből jelentik, hogy ott tegnap egy kommunista-klubot fedeztek fel. A klub legtöbb tagját letartóztatták. Különösen a Rahova, Vacaresti és Grivita-utakban történt sok letartóztatás. Az egyik letartóztatottal egy névsort találtak 60 tagról, ezeknek letartóztatása küszöbön áll. A szervezetnek két alosztálya volt, egy propaganda és egy terrorista alosztálya. A tegnap talált bombákat az arsenálba vitték megvizsgálásra. A bombákban kívül találtak fegyvereket, több nagy csomagot, melyeket még nem vizsgáltak meg és igen sok kompromittáló iratot. A letartóztatottak egy részét már ki is hallgatták, akik bevallották, hogy Moszkvából kaptak eszközökkel felakarták robbantani a fővárosi szigortúra épületét, a pályaudvart és a Capsa-kávéházat.

— **Apponyi a kormányzói teendőkről.** Budapestről jelentik: Gróf Apponyi Albert a kormányzói teendőkről nyilatkozott a kijelentette, hogy a gazdasági élet konszolidációjának első alapfeltétele a belső béke megteremtése. Ne engedje a kormány a dilettánsokat a fontos kérdések elintézésébe beleszólni. Ne induljunk reakciós ábrándutakon. Ne gondoljunk arra, hogy a demokratikus fejlődést vissza lehet csinálni. Politikamentes tárgyalosságot kívánunk, a felemelő panamak ridegítését és megőrzését. A szilárd erkölcsi alapon álló hatalom nem fél a szabadságtól, mert bír annyi erővel, hogy a szabadság kilengéseit és rendellenességeit megfékezze. Ilyen hatalom kell az országnak, hogy az ország konszolidációját keresztülvigye a akkor Magyarország nyugodtan állhat a többi nyugati állam mellett.

— **Hock János Csahszlovákiában.** Kasatról jelentik, hogy Hock János és Juhász Nagy Sándor legközelebb odaköszönek, hogy a kassai demokratapárt alakulásán résztvegyenek.

— **Megkezdik az autók ellenőrzését.** Popovic rendőrfelügyelő elrendelte, hogy az autók ellenőrzését szigorúbban ellenőrzék. A felülvizsgálást, amely főleg a gépkocsiszámok bejelentésére és a menetrendességre fog vonatkozni, már holnap megkezdik. A rendőrfelügyelő szentül gondosan kíván ügyelni arra, hogy az autók Kolozsvár utcáin óránként tizenkét, keresztezéseknél és hidakon pedig hat kilométernél gyorsabban ne hajthassanak.

— **Leégett a budapesti Lujza-gőzmalom.** Budapestről jelentik: A Lujza-gőzmalom ma éjjel kigyulladt és rövid idő alatt teljesen leégett. A rendőrségnek az a gyanúja, hogy a gyújtogatás egy tervszerűen megindított merényletsorozat egyik esete. A vizsgálatot megindították. A kár 250 millió korona.

— **Házasság.** Friedmann Áron Kolozsvárról eljegyezte László Rozsikét Kiskalotán. (Mindkét fél külön értesítés helyett.)

— **Rendőrségi hírek.** Nemes János Caba Victoriei 153. számú lakos bejelentette a rendőrségen, hogy négyszáz lelt érő gépsíkját ellopták. — Benő Karolina Str. Decebal 34. számú lakos arról tett panaszt, hogy nyolc ezer lelt érő briliánsfüggőjét lopták el.

— **A kozmetika a hölgyek legfőbb gondja.** Ennek szakzsakzerű megvilágítására a „Színház és Társaság” hetenként egy külön, szocietári mellékletet ad ki szakorvosok szerkesztésében. A kozmetikai mellékletben egyes kérdésekre is adnak felvilágosításokat. Ezenkívül rendkívül színes illusztrációkkal, érdekes színházi és társasági cikkeket közöl minden számában, ez a gondosan szerkesztett fővárosi nőiújság színházi és társasági hetilap. Egyes szám ára 3 le. Szerkesztőség- és kiadóhivatal: Cluj, Str. I. Maniu (Szentegyház-u.) 6.

— **A kiadóhivatal felkéri mindazokat előfizetőket, akik díjaikkal hátralékban vannak, hogy lapunk zavar-talan szétküldése érdekében haladéktalanul küldjék be hátralékos előfizetési díjaikat.**

A szocialisták győzelme a berlini községi választásokon

Berlin, október 19. A községi választásokon a szavazatok így oszlottak meg: centrumpart 61.000, demokratapárt 122.000, agrárpárt 83.500, nacionalistapárt 300.000, független szocialisták 318.000, kommuniszták 257.000, nemzeti szocialisták 125.000. A porosz tartománygyűlési választásokon ellenben a szocialisták 814 ezer szavazatot kaptak a polgári pártok 835.000 szavazatával szemben. Ma reggel nem jelentek meg a polgári lapok, csupán a szocialista orgánusok.

Tirol önálló köztársaság akar lenni

Bécs, október 18. Berlinből nagyobb társaság érkezett Innsbruckba, köztük Pöhner, München volt rendőrfőnöke is. A vendégek a tirolai tartományi kormányt a csatlakozási akcióról tárgyaltak. Megegyeztek abban, hogy egyelőre el kell tekinteni a Németországhoz, vagy Bajországhoz való csatlakozástól. Sokkal célravezetőbb most, ha kiküldik az önálló Tirol köztársaságot.

KÖZGUTDASÁG

A román petróleumtermelés

A termelők a szabad kereskedelmet kívánják

— Az Új Kelet tudósítójától —

Románia egyik legértékesebb terméke a petróleum, amely a multban is egyike volt legfontosabb exportcikkeinknek. Az a pusztítás azonban, amelyet ebben az iparágban a háború okozott, valamint a petróleum értékesítésénél követett helytelen kereskedelempolitika ma odajuttatták petróleumtermelésünket, hogy alig képes a belső szükségletet fedezni.

Az elmúlt évben történt, hogy az állam a petróleumot lefoglalta és államilag vitte ki a külföldi piacokra. Az üzlet rosszul sikerült, a belföldi fogyasztók kénytelenek voltak igényeiket leszállítani, a petróleumkivitel pedig egyáltalán nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket.

Most a romániai petróleumtermelők együttes memorandumot terjesztettek a kormány elé, amelyben előadják kívánságaikat a petróleumtermelés fokozása és értékesítésének gyümölcsözőbb eljárására vonatkozólag. A

memorandum arra kéri a pénzügyminisztert, hogy mindenekelőtt tegye szabaddá a petróleumkereskedelmet, mert csakis a szabad kereskedelem alkalmas a petróleumnak olyan értékesítésére, amely az államnak is lényeges hasznot biztosíthat. Abban az esetben, ha a kormány nem volna abban a helyzetben, hogy a petróleumkereskedelmet szabaddá tegye, a termelők a jelenlegi és nem megfelelő maximális áraknak új és magasabb megállapítását kéri.

A kormány még nem válaszolt a petróleumtermelők memorandumára, de a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a petróleumtermelés és értékesítés kérdését újra fogja szabályozni és pedig olyanformán, hogy az a lei külföldi árfolyamának alakulását kedvezően befolyásolja.

Belga tőkével állítják fel a lengyel jegybankot. A lagrosszabb valótájú európai ország kormányja, a lengyel kormány, mint Lembergből jelentik, egészen szokatlan lépésre határozta el magát, hogy Lengyelország teljesen lezúllott pénzügyi onyait legalább részben rendezhesse. Az új lengyel állam jegybankját nem saját, hanem belga tőkével fogják felállítani. A bank alapitókéja egymillió belga frank lenne, amelyet az államingatlanokra bekebeleznének. A lengyel pénzügyminiszter az erre vonatkozó tárgyalások végén Brüsszelbe utazott.

Clearing forgalom a román postán. A bukaresti központi postaigazgatóság közli, hogy postai utalványforgalmat nem sokára teljesen újjászervezik. Az utalványrendszer helyébe külföldi mintára clearingrendszert fognak meghonosítani.

A luxusárak új vámjá. A luxusárak új vámjára vonatkozó kormányrendelet közlését az alábbi közleményünkkel befejezzük: Tiszta selyemből készült ruhák a vámmilleték háromszorosának megfelelő luxusilleték alá esnek. Selyemcsipkék kgként 600 lei vám és 1800 lei luxusilleték alá esnek. Gyöngyök és ezüstözött vagy aranyozott rezdizsek kgként 30, 70, 130 és 200 lei vámmilleték alá esnek. Friss fekete kaviár 100 kgként 1100 lei vám és 3600 lei luxusilleték alá esnek. Osztigra 100 kgként 600 lei vám és 800 lei luxusilleték alá esnek. Karkötők, nyakékek, faliac és porcellán gyöngyök 100 kgként 900 lei vámmilleték alá esnek. Mindenféle friss gyümölcs, a citrom, narancs és a gyödyaszatban használt kivételével 100 kgként 200, 300, 600, 200, 100, 200 lei vámmilleték alá esnek. Befőttök, vagy kandirozott gyümölcsök, szörpök, gyümölcslevek, kompótok az előző pontban írt vámmilleték alá esnek. Török, perzsa, vagy más keleti szőnyeg, négyzetméterenként 3 vagy kisebb sulyban, kgként 30 lei vám és 120 lei luxusilleték alá esnek. Török szálók drbként 360 lei vám és 1080 lei luxusilleték alá esnek. Disztollak, madárborók, tömött madarak, kgként 700 lei vám és 1400 lei luxusilleték alá esnek. Asztrakan szőrmék, széles farkok (Breitschwanz), kékroka, ebincilla, kamcsatka, orosz és kamcsatkai coboly, ezüstróka, festetlen fekete róka, cserzettelen kgként 150 lei vám és 300 lei luxus, cserzettelen kgként 800 lei vám és 600 lei luxusilleték alá esnek.

Ezüsttel vagy arannyal díszített fém ékszerek, drágakő utánzatokkal kgként 80 lei vám és 240 lei luxusilleték alá esnek. Elefántcsontból, gyöngyházból, teknősbéka héjából készült tárgyak kgként 200 és 300 lei vám és 400 és 600 lei luxusilleték alá esnek. Ezüst és arany ékszerek, drágakővel vagy anélkül, platina ékszerek gyöngygyakok kgként 300 és 1500 lei vám és 900 és 4500 lei luxusilleték alá esnek. Játéktárgyak tekintet nélkül előállításai anyagukra 100 kgként 500, 600, 900 és 2500 lei vám és 500, 600, 900 és 2500 lei luxusilleték alá esnek. Gabonamétekből, céklából és melasszából párolt szeszes italok, akár vannak kombinálva cukorral vagy illatos szerekkel, akár nincsenek, 100 kgként 2500 lei vám és 2500 lei luxusilleték alá esnek. Gyümölcsből, gyökérből vagy növényből készült szeszes italok, továbbá cognac, rum, pálinka és raki 100 kgként 1500 lei vám és 300 lei luxusilleték alá esnek. Bor, must és szőlőlevelek 100 kgként 900, 1200 és 1009 lei vám és 2700, 3800 és 3000 lei luxusilleték alá esnek. Parfümök a nem illatosított kölnivíz kivételével száj- és hajvizek kgként 500 és 250 lei vám és 2000 és 1000 lei luxusilleték alá esnek. Selyemharisnyák és kesztyűk, a vámmilleték háromszoros luxusilletéke alá esnek.

A Romániában érdekelte magyar vállalatok érdekeire. Budapesti távirat, hogy ott a Románia területén működő magyarországi vállalatok képviselői érdekeire. Ezek össze, hogy a változott viszonyoknak megfelelő intézkedésekre vonatkozólag együttes álláspontot foglaljanak el. Főleg a biztosító társulatok likvidálásának és az értékek visszahonosításának aktuális kérdéseivel foglalkoztak.

A brassói iparkamara a hadikölcsönkötvények beváltásáért. Brassóból jelentik, hogy az ottani kereskedelmi és iparkamara tegnap teljes ülést tartott, melyen Fangler titkár előadása alapján az aktuális eseményekkel foglalkoztak. Elhatározták, hogy a hadikölcsönkötvényeknek 1:1 arányban való beváltását fogják követelni és kéri az elmaradt kamatok kifizetését is. A mozgalom támogatására fel fogják kérni az összes társkamaraikat, a szenátorokat és a képviselőket. Ezután elhatározták, hogy az új adótörvények gyökeres átdolgozása érdekében memorandumot terjesztenek a kormány elé.

Csehszlovák delegátusok Bukarestben. Bukarestből jelentik: Kliedera mérnök és dr. Novák a csehszlovák földművelésügyi minisztérium delegátusait fogadta a gazdasági egyesületek központi igazgatója. A delegátusok látogatást tettek a népbank különböző vidéki társulatainál, az erdők kitermelésére alakult társulatoknál, hogy tanulmányozhassák ez intézmények fejlődését.

Hatszáz ezer köbméter tűzifa a CFR-nek. Bukarestből táviratozzák: Az erdélyi fatermelők és a kormány közötti tárgyalások 600 ezer köbméter tűzifa szállítására vonatkozólag tegnap kezdődtek meg. A tárgyalásokat Veleau közlekedésügyi miniszter vezeti. A fat a CFR. részére fogják szállítani.

Valutapiac:

Bukarest, okt. 19. Márka 96—97, leva 68—70, font sterling 430—475, francia frank 960—970, svájci frank 2420—2440, olasz líra 470—490, drachma —, dinár —, dollár 185—140, arany —, ezüst —, osztr. kor. —, magyar korona —, szokol —, lengyel marka —, török-lira —.

Páris, okt. 19. Bukarest 10—, London 5405—, Newyork 1880—, Belgium —, Róma 55-25, Svájc 263—, Madrid —, Prága 15—, Berlin 7-58, Bécs 075, Amsterdam —.

Prága, október 19. Lei 70-25, dinár 129-75, marka 51-50, leva 62-25, svájci frank 1822-50, norvég korona 1233-50, dán korona 1833—, svéd korona 2218—, líra 375—, francia frank 695-50, font sterling 383—, dollár 98-50, osztr. kor. 280—, holl. for. 3293, belga frank —, lengyel marka 162 1/2, magyar kor. 1810—.

Zürich, okt. 19. Bukarest 390—, Berlin 295—, Amsterdam 171-50, Newyork 535—, London 2072—, Páris 8905—, Milano 2065—, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 560—, Budapest 75—, Zágráb 190—, Buenosayres —, Varso 12—, Bécs 29—, osztr. leh. kor. 28—.

Berlin, okt. 19. Bukarest 133—, Amsterdam 6518-45, Brüsszel —, Kristiania —, Kopenhága 2447-55, Stockholm 3248-35, Helsingfors —, Róma —, London 724-25, Newyork 180-31, Páris 1323-25, Zürich 3498-50, Madrid —, Bécs 948—, Prága 193-80, Budapest 2497.

Budapest, okt. 19. Lei 564—, napoleon 2270—, font sterling 3750—, leva —, dollár 717—, francia frank 51-25, marka 422—, líra 2800—, osztr. kor. 26-75—, rubel 40—, szokol 784—, svájci frank 139 1/2—, dinár 980—, lengyel marka 16 1/2.

SPORT

A Haggibhor elnöksége ezúton is felkéri az összes klubtagokat, hogy ma este pontosan fél óra körül a Petőfi utcai „Kék macska” vendéglő helyiségében megjelenni szíveskedjenek.

Ma délután Haggibhor—Victoria mérkőzés. A mérkőzés keddi határozata értelmében a Haggibhor bajnoki mérkőzést ma délután 4 órakor játszik. Elvárjuk a játékosoktól, a rendezőktől, hogy a mérkőzés fair s botrányoktól mentes lesz. A meghívott Haggibhor ellen a Victoria első csapatával áll ki.

SZÍNHÁZ

HAGYAR SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Troubadour. (Részben új szereposztással. Róza III szerződött tag első főlépésével. Operahelyekkel. Napibérlet 30. szám, B. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.)
Péntek: A kis kadét. (Operettjudo, először. Premierhelyekkel. Napibérlet 8. szám.)
Szombat: A kis kadét. (Operettjudo, 2. előadás. Rendes helyekkel. Napibérlet 31. szám, C.)
Vasárnap délután: Az obsitos. (Operett, 46. előadás. Olesó helyekkel.)
Vasárnap este: A kis kadét. (Operettjudo, 3. előadás. Bérletszűnet. Rendes helyekkel.)
Hétfő: A kis kadét. (Operettjudo, 4. előadás. Napibérlet 32. szám, D. Rendes helyekkel.)
A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztárában.

A színházi iroda hírel: A kis kadét. Farkas Imre új operettje, a Kis kadét a legzöldebb körök teljes érdeklődését váltotta ki. A péntek esti premier kíváncsi várakozás előzi meg a színház bizton reméli, hogy nem fogja csalódás érni a közönséget, mert az Igli diákok és a Cseregyerek szerzőjének minden jó tulajdonságát hatvanvotott mértékben érvényesül ebben az új operettben. Pénteken premier helyekkel a premierbérletben, az utána következő napokon pedig rendes helyekkel adják a Kis kadétot. — Troubadour. Ma este Verdi Troubadourját adják igen érdekes szereposztásban. Léva Honka lesz Leonora, Takács Mihály Maurice és Szász Frigyes Luna gróf, aki ezúttal először énekel nálunk a szerepet. Azucébenban új tag: Róza III fog bemutatkozni. — Délután: Az obsitos. Vasárnap délután félgyakor-olesó helyekkel kerül színre Kálmán Imre és Bakonyi Károly népszerű operettje, az Obsitos.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF

Felolós szerkesztő: MARTON ERNŐ

Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv. t.

Szerkesztőség: Calea Rap. Partinand (volt Ferenc József utca) 48.

Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

Fiókkiadó: Nagyvárad, Deák Ferenc utca 9.

Hivatal: Arad, Str. Alexandri 1.

Szatmár, Batthyány-utca 24. sz.

Előfizetési ár: havonként 30 lei

Egyes szám ára helyben, vidéken és pályaudvarokon 150 l.

Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vesszük fel a kiadóhivatal.

Fali lámpák
Függő lámpák
Lámpacsövek
Lámpacernyők és
mindenfélé világítási
árak
Porcellánárak
Táblavég és ablak-
tapasz
Zsinór és ornament-
tábla
Préselt- és csiszolt
üvegárak érkeztek!

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!
KOMLÓS TESTVÉREKTŐL
ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

Uj mazsola és citrom

érkezett nagyobb mennyiségben a

Katz és Bernát céghez

Cluj—Kolozsvár, mely a mai naptól kezdve a legolcsóbb napi áron lesz kiárusítva.

Grünwald

Üvegesiszolda, tükrörárugyár és épületüvegezési vállalata
Oradea-Mare, Str. Gerliczy-utca 16

tudatja, hogy tükröüveg-
szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök újrafoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coll) ládákban. Épületüvegezés! Minden méretű valódi cseh táblavüvegek állandó nagy raktára

Nagymennyiségű lámraárak, cseh táblavég, karlsbadi porcellán és Dittmar-fele lámpaárak érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés r. t.

Oradea-Mare — Nagyvárad,

Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfa-utca) 4.

Telefon 71

Pontos és szolid kiszolgálás!

A Temesvári Gyapjúipar Rt.

kolozsvári fióküzletében:

Gal. Viktoriál (Kossuth Lajos u.) 24

eredeti gyári árakon kaphatók:

férfi- és női gyapjúszövetek

En-gros és en-detail!

HARISNYAÁRUK EN-GROS!

A legjobb rum-essencia 65 lei,
más essenciák 75 lei kg.-ként!

árban kaphatók

Glück Henrik gyárában
Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict.
1253 (volt Kolozsvári-u.) 74

Uj gyárvállalat

Üvegesiszolda és tükrörárugyár

PÉCHY ÉS TÁRSA

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD) STR. SAGUNA (VOLT KAPUCINUS-UTCA) 20

Készít tükröket, butorüvegeket, tükrök újrafoncsorozása, finn- és colltükrök gyártása

Egy nap ára 2 lel, vasárnapon, hétfőn 3 lel.
Legkisebb aprókértés ára 10 lel.

kepható-kicsiny-
ben és nagyban
Rózsa nagydrogeriában
Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii 26
Mátyás kir. tée) — 1256

**Calca Victoriei (volt Magyar-
utca) 86. szám alatt telepén**

Bozár és Szántó Erdélti Kereske-
delmi R.-T. gazdasági osztály

**Olcso bevérsár-
lási forrás** **Feiner Testvérek**
rövid, bazar és játékaú nagykereskedésükben
Cluj, Calea Regele Ferdinand (Wesselényi-u.)

LUSZTIG és NUSSBÄCHER Galea Regele Ferdinand No. 31
Szállítunk postán, utánvét mellett.

SIPOS JENŐ cégnél
Gluj—Kolezsvár,
Piata Unirii (Főter) 17.

Fest, tiszt. TELEFON
500.11-21

**Ajánlja: likör, rum különlegességeit. Elsőrendű
penzsgéit és borait. 1910. Szász nagyvaktár**

„HERCULES“
cipőáruházba Str. Reg. Ferd. 5
nagy választékban női- és férfi cipők

nemzetközi szállítási vállalat
Arad, Str. Col. Pirici (Vörösmarty) 2.
Rendszerez gyűjtő és vagonforgalom a Kálitól
valamint beföld minden irányból és irányba
Kirendeltség a curtici határállomáson

Bankettek, lakodalmak, társasvacsorák stb. rendezését legutányosabb árban vállalja

Ajánlja saját főmestri szilva-, szegfűpálinkáját és cognacját, kitűnő
lőke- és ruszalkülönlegességeit, valamint finom uradalmi faljborait
Str. Julia Maria (v. Szentgyörgy-u.) 22

**és megszela nagyobb mennyiségben
MEGÉRKEZETT!**

LÉR FIVÉREK CLUJ,
Plata Mih. Vit. (v. Széchenyi-tér) 8
TELEFON 471 TELEFON

1196 **kézműáru nagykereskedése**

Cluj, Piata Vit. Mihaiu (v. Széch.-tér) 34 Dick-ház.

HIGIEA SOSBORSZESZ

Gyártja: „NIGIEA” Hozmetikai és Vegyészeti Gyár
1985 OLUF – KOLOZSVAR

négyszer hetenként **FRITZ THELER** karmester vezénylete alatt salon vonós-zenekar hangversenyez

A folyó évi július 27-iki kormányrendelet hamis értelmezését sokan gyakran arra használják fel, hogy a közönség körében azt a hitet keltsék, hogy a kormányrendeletben foglalt üzem-beszüntetés társulatunkat is érinti s hogy a f. évi október 27-ig meghosszabbított terminus után tovább már nem működhetünk.

Emmel nyilvánosan kijelentjük, hogy ez a híresztelés nem felel meg a valóságnak. Társulatunk nem valamelyik körületi (kolozsvári, brnsói vagy más) törvényszéknél cégjegyzetelt, a magyar keresk. törvény előírása szerint, hanem a román kormány összes, a biztosító társaságok alapítására vonatkozó előírásoknak megfelelően lett megalakítva és Románia legmagasabb fóruma, a Bukarest—Hífevi rom. kir. törvényszék által, törvény szerűen bejegyezve. Társulatunk fennállásának jogérvényessége ennél fogva megdönthetetlen.

Társulatunk, amely a Phoenix és Providentia nagy biztosító intézetek román biztosítási állagának és ezen két intézet megbízható tisztikarának átvételével együtt azt a kötelezettséget is vállalta, hogy nevezett intézetek tradíciót és öreg tekintélyét is megszorzi magának, — elsőrangú viszontbiztosító összeköttetésekre támaszkodva, — vállal tűz-, betöréscsapás-, üveg-, jégkár-, baleset-, kezességi és szállítási biztosításokat, a legelősebb versenydíjak és a legelőnyösebb feltételek mellett. Ezenkívül az egyedüli biztosító intézet vagyunk Nagyromániában, amely géptörés-esetére szóló biztosításokat is vállal, amely körülményre különösen felhívjuk a figyelmet.

Minden érdeklődőnek bármikor rendelkezésére állunk. Elfogadjunk biztosítási megbízásokat Erdély, Bánát, a Körös- és Máramaros-vidék minden helységében levő vezér-, fő-, illetve helyfőnökségeink útján. Különösen átvesszünk eredeti feltételek mellett idegen intézeteknél kötött, folyó évi október 31-én hatályon kívül lépő biztosításokat.

Brasov-Brassó, 1921 október hó

„Steaua României“

**Román biztosító társaság
fiókgazgatósága.**